

Date: 27th April-2025

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISH
YO'LLARI**

Ibragimova Diloromxon Xolmirzayevna

Farg'ona viloyati Dang'ara tumani

24-umumiy o'rta ta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

dibragimova1980@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirish uchun innovatsion va samarali usullarni taqdim etadi. U o'qituvchilarga o'quv jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilishda yordam beradi. Bunda asosiy yo'nalishlar sifatida **gamifikatsiya** (o'yin elementlarini darsga kiritish orqali o'quvchilarni motivatsiya qilish; ballar tizimi, darajalar va mukofotlar orqali raqobat muhitini yaratish), **loyiha asosida o'qitish** (o'quvchilarni real hayotdagi muammolarni hal qilishga yo'naltirish; jamoaviy ishlash va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish), **differensial yondashuv** (har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini hisobga olish, turli darajadagi topshiriqlar va mashqlarni taqdim etish), **interaktiv texnologiyalar** (raqamli vositalar va onlayn platformalardan foydalanish, multimedia materiallari bilan darslarni boyitish), **refleksiya va baholash** (o'quvchilarning o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirish, aniq va adolatli baholash mezonlari ishlab chiqish) kabilar qamrab olingan. Ushbu qo'llanmaning foydali tomonlari shundan iboratki, bu orqali

- O'qituvchilarga darslarni samarali rejalashtirish va o'tkazishda yordam beradi.
- O'quvchilarning bilim darajasini oshirishga va ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga xizmat qiladi.
- O'quv jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qiladi.

Kalit so'zlar: gamifikatsiya, loyiha asosida o'qitish, interaktiv texnologiyalar, differensial yondashuv, refleksiya, baholash, motivatsiya, ijodiy fikrlash, jamoaviy ish, o'quv jarayoni, innovatsion metodlar, boshlang'ich ta'lim.

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISH
UCHUN TRENAJORLARDAN FOYDALANISH**

Trenajor — bu o'quvchilar yoki foydalanuvchilarni ma'lum bir mavzuda bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash uchun mo'ljallangan interaktiv dastur yoki vositadir. Ular turli fanlar va sohalarda qo'llanilishi mumkin. Trenajorlar quyidagi maqsadlarda ishlatiladi:

1. **Amaliy tajriba:** O'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini beradi.
2. **Qiziqarli o'rganish:** O'yin elementlarini qo'llab, o'quv jarayonini qiziqarli qiladi.
3. **Mustaqil o'rganish:** O'quvchilarga o'z tempida o'rganish imkoniyatini yaratadi.
4. **Natijalarni kuzatish:** O'quvchilar o'z bilim darajasini baholash va rivojlanishini kuzatish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Masalan, matematika trenajorlari matematik masalalarni yechishni o'rgatishi mumkin, til trenajorlari esa yangi so'zlar va grammatikani o'rganishga yordam beradi.

Date: 27th April-2025

Dars berishda trenajor¹lardan foydalanish o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini amaliyotda mustahkamlash uchun juda samarali. Buning afzalliklari shundaki, Bu orqali o'quvchida birinchidan, amaliy tajriba - o'quvchilar nazariy bilimlarini real vaziyatlarda qo'llab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ikkinchidan, xatolardan o'rganish - xatolarni xavfsiz muhitda tuzatish va ulardan dars olish imkoniyati tug'iladi. Uchinchidan, motivasiya - interaktiv va qiziqarli mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning qiziqishini oshiriladi. To'rtinchidan, moslashuvchanlik - har bir o'quvchi o'z tezligida o'rganishi mumkin.

Dars samaradorligini ta'minlash uchun quyidagilarni tavsiya qilaman:

1. **Maqsadga mos tanlov:** Trenajorni darsning maqsadiga mos ravishda tanlash kerak.
2. **Turli fanlar uchun moslashuv:** Matematika, fizika, biologiya kabi turli fanlar uchun maxsus trenajorlar mavjud.
3. **Texnologik yordam:** Kompyuterlar, planshetlar yoki virtual haqiqat qurilmalari orqali trenajordan foydalanish.
4. **Jamoaviy faoliyat:** Trenajordan jamoaviy ishlarni tashkil etish o'quvchilarning hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.
5. **Natijalarni tahlil qilish:** O'quvchilarning natijalarini kuzatish va tahlil qilish orqali darsni yanada samarali qilish.

Trenajordan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Bu usul, ayniqsa, murakkab mavzularni tushuntirishda juda foydali.

Boshlang'ich sinf darslarida quyidagi turdagi trenajordan foydalanish mumkin: **1.**

Matematika trenajorlari.

Interaktiv matematik o'yinlar: Raqamlar va arifmetik amallarni o'rganish uchun.

Geometrik shakllar: Shakllarni tanish va ularni chizish uchun raqamli dasturlar.

2. Til va o'qish trenajorlari

So'z o'yinlari: Lug'at boyligini oshirish va imlo qoidalarini mustahkamlash.

Interaktiv kitoblar: O'qish va tushunishni rivojlantirish uchun.

3. Tabiiy fanlar trenajorlari

Virtual laboratoriyalar: Tabiat va atrof-muhit haqidagi bilimlarni amaliyotda qo'llash.

Hayvonlar va o'simliklar: Ularning hayoti va xususiyatlarini o'rganish uchun interaktiv dasturlar.

4. Ijtimoiy fanlar trenajorlari

Tarixiy voqealar: Tarixiy voqealarni o'rganish va ularni tushunish uchun.

Xaritalar: Geografiyani o'rganish uchun interaktiv xaritalar.

5. Texnologiya va kompyuter savodxonligi

Kodlash o'yinlari: Dasturlash asoslarini o'rganish uchun oddiy o'yinlar.

Robototexnika trenajorlari: Oddiy robotlarni boshqarishni o'rganish.

6. San'at va musiqa

Rasm chizish dasturlari: Ijodiy fikrlash va san'at ko'nikmalarini rivojlantirish.

Musiqa trenajorlari: Notalarni o'rganish va musiqa asboblarini chalishni o'rganish uchun.

Bu trenajordan foydalanishnin eng yaxshi tomoni – trenajordan barcha fanlardan, darsning barcha bosqichlari (o'tilgan mavzuni takrorlash, yangi mavzu bayoni,

¹ Trenajor — bu o'quvchilar yoki foydalanuvchilarni ma'lum bir mavzuda bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash uchun mo'ljallangan interaktiv dastur yoki vosita

Date: 27th April-2025

mustahkamlash)da foydalanish mumkin. Bu esa o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Ular orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA QO'LLASH MUMKIN BO'LGAN TRENAJORLAR

Endi boshlang'ich sinf matematika darslarida qo'llash mumkin bo'lgan trenajorlar haqida to'xtalib o'taman.

1.Prodigy Math: O'yin tarzida matematikani o'rganish uchun interaktiv platforma.

2.Khan Academy: Turli matematik mavzular bo'yicha videodarslar va mashqlar. **3.IXL Math:** Har xil darajadagi matematik mashqlar va amaliyotlar. **4.SplashLearn:**

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun matematik o'yinlar va darslar. **5.Math Playground:** Matematik o'yinlar va muammolarni yechish uchun interaktiv vositalar.

Keling, **Prodigy Math** platformasi va undan foydalanish haqida gaplashamiz.

Prodigy Math platformasidan foydalanish uchun quyidagi amallarni bajarishingiz mumkin:

1. **Hisob yaratish:**
o Prodigy Math veb-saytiga (prodigygame.com) kiring.
o "Sign Up" tugmasini bosib, o'qituvchi yoki o'quvchi sifatida ro'yxatdan o'ting.

2. **O'quvchilarni qo'shish:**
o Agar o'qituvchi bo'lsangiz, sinf yaratib, o'quvchilarni qo'shishingiz mumkin.
o O'quvchilar o'z hisoblarini yaratib, sizning sinfingizga qo'shilishlari mumkin.

3. **O'yin o'ynash:**
o O'quvchilar matematik muammolarni yechib, o'yin davomida turli vazifalarni bajaradilar.
o O'yin orqali o'quvchilar matematikani qiziqarli tarzda o'rganadilar.

4. **Natijalarni kuzatish:**
o O'qituvchilar platforma orqali o'quvchilarning rivojlanishini kuzatishlari mumkin.
o Hisobotlar va baholarni ko'rib, o'quvchilar qaysi mavzularda yordamga muhtojligini aniqlash mumkin.

5. **Qo'shimcha resurslar:**
o Platformada qo'shimcha dars rejaları va resurslar mavjud bo'lib, ularni darslarda qo'llashingiz mumkin.

Prodigy Math o'quvchilarga matematikani o'rganishda motivatsiya beradi va o'qituvchilarga ularning taraqqiyotini kuzatish imkonini yaratadi.

Xulosa o'rinda shuni aytish mumkinki, dars samaradorligini oshirish, o'quvchilarni zamon talabiga mos tarbiyalash, ularni komil inson bo'lib yetishishlariga o'z hissamizni qo'shish – zamon talabi. Buning uchun har bir pedagog o'z ustida tinmay ishlashi kerak. O'qitishning zamonaviy usullari va texnikaviy vositalaridan foydalanishni bilish o'qituvchidan katta mahorat talab qiladi, o'quvchi oldida ham hurmat-e'tiborini oshishiga xizmat qiladi. Shunday ekan, o'qitish samaradorligini oshirishda yuqorida ko'rsatib otilgan tavsiyalarga amal qilish yaxshi samara beradi, degan umiddaman.

Date: 27th April-2025

Shunday qilib, zamonaviy ta'lim metodlarini keng joriy etish, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularning mustaqil fikrlashini shakllantirish boshlang'ich ta'limni rivojlantirish bo'yicha davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'quv jarayonida interaktiv va innovatsion metodlardan va o'qitishning texnikaviy vositalaridan, turli platformalardan foydalanish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-sonli farmoni.
2. Nigmatov X., Tursunov N.X., Ibragimov X.Yu., Djurayeva R. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llash. Ilmiy-amaliy konferentsiya materiallari. 4-5 aprel.2014 y. Chimkent shahri.
3. Guzeyev V. V. Ta'lim natijalarini rejalashtirish va ta'lim texnologiyasi. Moskva: Xalq ta'limi, 2000.
4. Xo'jayev N., Hasanboyev J., Mamajonov I., Musaxonova G. [Yangi](#) pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2007. - 180 b.
5. Ta'lim portallari.

